

College van B & W Amsterdam
t.a.v. wethouder Sport, de heer E. van der Burg
Postbus 202
1000AE Amsterdam

Amsterdam, 27 mei 2015

Betreft: Advies Sportaccommodatieplan 2015-2022

Kopie aan: Gemeenteraad Amsterdam

Geachte heer Van der Burg,

Onlangs heeft de Sportraad met instemming kennis genomen van het Sportaccommodatieplan 2015-2022. Naar onze mening doet de gemeente met dit plan een geslaagde poging om eigentijds beleid alsook een reële toekomstvisie te ontwikkelen op de stedelijke sportieve ruimte in de breedste zin van het woord. Hierbij heeft het enerzijds oog voor vele ontwikkelingen en veranderingen op sportgebied in de stad en toont het zich anderzijds bereid een andere houding aan te nemen ten aanzien van het beheer en de exploitatie van accommodaties. Deze buigzame houding is noodzakelijk om alle sporters in Amsterdam ruimtelijk te kunnen blijven faciliteren.

De Sportraad beoordeelt het Sportaccommodatieplan als de ruimtelijke vertaling van de gemeentelijke sportieve doelstellingen en ambities. Zoals altijd hanteren wij de optimalisatie van de sportparticipatie (zoveel mogelijk Amsterdammers in beweging) als hoogste doel. Voor het gemeentelijk accommodatiebeleid betekent dit dat het idealiter gebaseerd is op een drietal ideële uitgangspunten: (I) alle sportende Amsterdammers ruimtelijk faciliteren, (II) alle sportaccommodaties intensief gebruiken en (III) het accommodatiebeleid effectief benutten om de sportparticipatie verder te verhogen. Het voorliggende plan voorziet grotendeels in de eerste

twee uitgangspunten. Dit advies bestaat daarom grotendeels uit praktische aanbevelingen die als aanvulling hierop beschouwd kunnen worden. Alleen het laatste uitgangspunt blijft wat ons betreft enigszins onderbelicht in de plannen. Hoewel wij beseffen dat dit een andere benadering van het accommodatiebeleid vergt, adviseren wij serieus na te denken over accommodaties als onderdeel van het sportstimuleringsbeleid. Ter afsluiting van dit advies zullen wij dit nader toelichten. Alvorens over te gaan op onze aanbevelingen hechten wij er aan om bij de eveneens mee gezonden investeringsagenda een belangrijke kanttekening te plaatsen. Aangezien deze kanttekening raakt aan veel facetten van het Sportaccommodatieplan hebben wij ervoor gekozen ons advies hiermee te beginnen.

A. Investeringsagenda

De Sportraad adviseert de investeringen evenwichtiger over de verschillende speerpunten te verdelen.

Uiteraard is de Sportraad content met de oprichting van een sportaccommodatiefonds dat nieuwe investeringen in sportaccommodaties mogelijk maakt. Ook de hierbij geformuleerde speerpunten van beleid kunnen op onze goedkeuring rekenen. Onder meer 'de stad als speelveld' en 'nieuwe sporten en innovatieve concepten' tonen aan dat de gemeente de veranderende sportbeleving en –beoefening herkent. Tenminste op papier, want kijkend naar de investeringsagenda constateert de Sportraad dat de voorgestelde investeringen toch nog voornamelijk gemeentelijke basissportaccommodaties betreffen. Uiteraard moeten we trachten wachtlijsten zoveel mogelijk weg te werken en heeft de gemeente op IJburg en omstreken een achterstand in te halen. De grote winst van dit Sportaccommodatieplan schuilt echter in de brede benadering van de stedelijke sportinfrastructuur. Naast ambitieuze alinea's in beleidsplannen vraagt dit uiteindelijk eveneens om concrete investeringen. De Sportraad ziet daarom graag dat de investeringen evenwichtiger over de speerpunten worden verdeeld.

B. Aanbevelingen

1. Brede verantwoordelijkheid

De Sportraad adviseert vast te stellen welke sporten, sportvormen en (sport)accommodaties de gemeente wil faciliteren, en wat de rol van de gemeente hierin is.

Naar mening van de Sportraad is terecht gekozen om in dit nieuwe SAP een brede benadering van de stedelijke sportinfrastructuur te hanteren. Onze stad zou er redelijkerwijs naar moeten streven om iedere Amsterdammer die wil sporten ruimte daarvoor te bieden. Aangezien dit een grote verantwoordelijkheid met zich meebrengt, adviseert de Sportraad vast te stellen welke sporten, sportvormen en (sport)accommodaties de gemeente kan en wil faciliteren en welke rol het hierbij wil spelen. Hoewel de Sportraad graag ziet dat deze verantwoordelijkheid zeer breed wordt geïnterpreteerd, kent deze uiteraard beperkingen. Deze beperkingen kunnen bijvoorbeeld financieel of ruimtelijk van aard zijn, maar wat ons betreft niet gebaseerd zijn op de organisatievorm of – graad van sporters. Zoals bepleit in het advies Anders Georganiseerde Sport¹, dient de activiteit leidend te zijn. Zo lang deze activiteit een positieve bijdrage levert aan de sportparticipatie in de stad ligt het voor de hand dat de gemeente in beginsel open staat voor samenwerking dan wel ondersteuning van alle sporters.

2. Hoofd Sport Structuur

De Sportraad adviseert een Hoofd Sport Structuur in te richten die de sportieve ruimte in de stad beschermt en het (multifunctioneel) gebruik helpt stimuleren.

In een verdichtende omgeving zal altijd met grote interesse worden gekeken naar de relatief omvangrijke en dus kostbare ruimte die sport in de stad inneemt. Andere invulling van deze

¹ Sportraad Amsterdam: Anders Georganiseerde Sport (april 2015)

ruimte zal vaak meer direct economisch rendement opleveren. Toch zullen de stad noch haar inwoners hier op lange termijn door verrijkt worden. Voldoende ruimte voor sport en bewegen is essentieel om de stad leefbaar te houden en haar inwoners vitaal. De gemeente heeft naar mening van de Sportraad daarom de verantwoordelijkheid (plicht) de bestaande sportieve ruimte te beschermen alsmede extra ruimte te garanderen wanneer tekorten dreigen te ontstaan. Om het maatschappelijk rendement van deze kostbare ruimte te maximaliseren heeft de gemeente daarnaast tot taak het gebruik te optimaliseren. De introductie van een Hoofd Sport Structuur (HSS) beoogt beide². De thans op sportparken geldende regelgeving uit de Hoofd Groen Structuur werkt belemmerend op het multifunctionele gebruik van sportparken en beperkt diensgevolge het maatschappelijk rendement van investeringen in sportparken. De HSS creëert mogelijkheden om deze regelgeving aan te passen en intensiever gebruik te stimuleren, zonder dat daarbij overigens het groen karakter van sportparken wordt aangetast. Daarnaast kan de HSS benut worden als instrument om voldoende sportieve ruimte in de stad structureel te waarborgen. Bijvoorbeeld door sportaccommodaties binnen de ring onschendbaar te verklaren en vast te leggen dat het opheffen van iedere vierkante meter sport dient te leiden tot het creëren van nieuwe vierkante meters elders op een locatie van gelijke aantrekkelijkheid. Maar ook door een sportief toetsingskader voor alle ruimtelijke en infrastructurele ingrepen te institutionaliseren. Zo kan er structureel op worden toegezien dat onze stad beweegvriendelijk wordt ingericht en er altijd voldoende sport- en beweegplaatsen in de nabije omgeving verrijzen.

3. Ondernemend Sportloket

De Sportraad adviseert de verhuur van alle gemeentelijke sportaccommodaties centraal onder te brengen bij het Sportloket en te investeren in (maatschappelijk) ondernemerschap.

Zoals in het Sportaccommodatieplan terecht wordt opgemerkt is het intensiveren van het gebruik van sportaccommodaties een belangrijk speerpunt. Om dit te realiseren is de

² Sportraad Amsterdam: Naar een Hoofd Sportstructuur. *Zienswijze op de Ontwerp Structuurvisie Amsterdam 2040: Economisch sterk en duurzaam (2010)*

Sportraad, zoals eerder aangegeven in het advies 'Organisatiestructuur van de sport'³, voorstander van één centraal verhuurloket van de gemeentelijke basissportaccommodaties. De sport in Amsterdam is gebaat bij duidelijkheid over de beschikbaarheid van accommodaties alsmede bij uniformiteit met betrekking tot regels en richtlijnen van huur en verhuur. Ook kan met behulp van één verhuurloket het verhuurproces efficiënter worden ingericht.

Naast het bij elkaar brengen van vraag en aanbod met betrekking tot accommodaties heeft het Sportloket tot taak de sportieve ruimte actief te beheren door (maatschappelijk) te ondernemen. De invoering van een verhuursysteem per uur voor alle gemeentelijke sportaccommodaties, waarbij bestaande verenigingen als *preferred users* op voorhand blokken kunnen reserveren, kan dan ook op onze instemming rekenen. De overige uren dienen actief vermarkt te worden door het Sportloket, waarbij het streven naar optimalisatie van het gebruik belangrijker is dan het maximaliseren van de verhuuropbrengsten. De gemeentelijke sportaccommodaties zijn maatschappelijke voorzieningen, waar best geld mee verdiend mag worden, maar die bovenal bedoeld zijn om zoveel mogelijk sportende Amsterdammers te faciliteren. Dit vraagt om een klantgerichte aanpak waarbij actief gezocht wordt naar invulling van alle beschikbare sportieve ruimte. Ook hierbij is de wijze waarop de sport(ers) georganiseerd is weer van ondergeschikt belang. Tevens mag van het Sportloket verwacht worden dat zij kritisch kijken naar het feitelijke gebruik door huurders. Activiteiten die structureel onderbezet zijn komen in aanmerking voor vervanging. Het principe van het optimaliseren van de sportparticipatie is ook hier leidend, zo lang dit niet ten koste gaat van de diversiteit van het aanbod.

4. Sportloods

De Sportraad adviseert een Sportloods aan te stellen en deze onder te brengen bij het Sportloket.

³ Sportraad Amsterdam: Organisatiestructuur van de sport (2013).

In het verlengende van het ondernemende Sportloket verdient het aanbeveling om een Sportloods aan te stellen. De Sportloods (vergelijk de Hotelloods, Stadsloods en Kantorenloods) staat partijen bij in hun zoektocht naar een geschikte ruimte in Amsterdam voor het aanbieden van sportieve activiteiten. Hij is zichtbaar voor iedereen in en om de sport, brengt sporters, sportaanbieders, overheden, (vastgoed)eigenaren en ontwikkelaars met elkaar in contact en bemiddelt teneinde het sportieve gebruik van ruimte te bevorderen. Zijn werkzaamheden sluiten hiermee uitstekend aan bij het gevoerde Amsterdamse beleid om panden te transformeren en leegstand tegen te gaan. Dankzij de huidige centralisatie van de verhuur van sportaccommodaties is de Sportloods op de hoogte van de mogelijkheden binnen de bestaande gemeentelijke infrastructuur. Hierdoor is hij in staat de bezetting te intensiveren. Waar nodig gaat hij actief op zoek naar sportaanbieders die vrije uren kunnen opvullen. Uiteraard maakt hij daarbij geen onderscheid tussen soorten aanbieders, maar is voor hem de sportieve activiteit leidend. Als eerste aanspreekpunt voor alle aanbieders kijkt hij bovendien verder dan de traditionele sportinfrastructuur. De Sportloods fungeert als een makelaar voor sportaanbieders, zoekt voortdurend naar creatieve sport- en beweegoplossingen voor leegstaande panden en gebieden en stimuleert op die manier innovatie van het sportaanbod. Bovendien kan hij ook nog eens gericht sturen op het aanpassen of vergroten van het sportaanbod in delen van de stad waar dat wenselijk wordt geacht. De aanstelling van een Sportloods helpt ten slotte invulling geven aan het speerpunt 'nieuwe sporten en innovatieve concepten'.

5. Herziening meetinstrumenten

De Sportraad adviseert om een nieuw meetinstrument te ontwikkelen dat het feitelijk gebruik van zoveel mogelijk sportvoorzieningen gedetailleerd in kaart brengt.

Om ondernemender te kunnen functioneren zal het Sportloket over nauwkeurige bezettingscijfers van zoveel mogelijk sportvoorzieningen moeten kunnen beschikken. Het huidige bespelingsoverzicht is daarvoor ontoereikend, omdat het slechts het aantal competitieteams binnen de verenigingssport afzet tegen de hoeveelheid beschikbare velden.

Het feitelijk gebruik (hoeveelheid sporters per veld) van de accommodaties gedurende alle zeven dagen van de week blijft buiten beschouwing, evenals het gebruik buiten de verenigingen om door bijvoorbeeld het onderwijs of de anders- en ongeorganiseerde sport. Het is moeilijk ondernemen als er onvoldoende geschikte informatie voorhanden is aan de hand waarvan het gebruik beoordeeld en geïntensiveerd dient te worden.

Daarnaast is het ook nog eens onverantwoord om beleidskeuzes te baseren op de bestaande bezettingscijfers. De aanwezigheid van bijvoorbeeld een zwakke voetbalvereniging, waar het aantal teams de laatste jaren is afgenomen, zal tot cijfermatige onderbezetting leiden. Deze gegevens zeggen evenwel niets over de behoefte aan sportieve ruimte in een bepaalde buurt, maar alleen iets over de populariteit van die voetbalvereniging. Toch zijn in het verleden op basis van deze gegevens sportvelden gesloten. Een meer waarheidsgetrouwe cijfermatige onderbouwing van het werkelijke gebruik is derhalve noodzakelijk om tot verantwoord accommodatiebeleid te komen.

6. Openbare ruimte

De Sportraad adviseert de bestaande sportieve ruimte in kaart te brengen en een coherente visie te ontwikkelen op de toekomstige.

Het aantal sporters dat gebruik maakt van de openbare ruimte is ongekend groot en blijft alsmear stijgen. Enerzijds is deze ruimte momenteel lang niet overal geschikt voor dit toenemende sportieve gebruik, anderzijds hebben we de ambitie om de openbare ruimte zo in te richten dat het uitnodigend en aantrekkelijk is en blijft om te sporten en bewegen. Te vaak echter blijkt deze ambitie afhankelijk van incidentele (burger)initiatieven. Stuk voor stuk initiatieven die de Sportraad weliswaar ten zeerste waardeert, maar die tegelijkertijd weinig blij geven van een gedegen, coherente visie op de realisatie van voornoemde ambitie. De opmerking in het Sportaccommodatieplan dat het uitbreiden en versterken van het sportieve gebruik van de openbare ruimte niet altijd gepaard hoeft te gaan met extra investeringen, maar dat het scheppen van randvoorwaarden als bereikbaarheid en toegankelijkheid vaak voldoende

is, belooft wat dat betreft weinig beterschap. Niet alleen de aanleg van betrekkelijk eenvoudige voorzieningen als klimrekken, hardlooproutes, verlichting, lockers en douches vraagt om investeringen. Een werkelijk beweegvriendelijke of zelfs sportieve inrichting van de stad vergt naast een omslag in het ruimtelijk denken wel degelijk meer dan het creëren van randvoorwaarden. En hoewel dit misschien niet direct uit de sportbegroting dient te komen, zal het initiatief alsmede de structurele lobby toch echt uit deze hoek moeten komen. Waarbij ook nog eens gezocht dient te worden naar manieren waarop de behoeften van de sportieve gebruikers van de openbare ruimte meegenomen kunnen worden in de planvorming. Bijvoorbeeld door per stadsdeel dan wel wijk een panel van ongebonden sporters samen te brengen die hier over meedenkt.

C. Accommodatiebeleid

De Sportraad adviseert het accommodatiebeleid nog nadrukkelijker in te zetten op het actief bevorderen van het sport- en beweggedrag in toekomstig Amsterdam.

Het accommodatiebeleid is doorgaans reactief van aard, wat wil zeggen dat de gemeente gaat investeren wanneer de bestaande behoeften daarom vragen. Zonder iets af te willen doen aan deze – voor de sport – essentiële inspanningen van de gemeente, denkt de Sportraad dat het ook zinvol kan zijn om met gerichte investeringen in sportvoorzieningen actief vorm te geven aan het sport- en beweggedrag van Amsterdammers. Dit is enerzijds noodzakelijk om de sportinfrastructuur ook in een verder verdichtende stad aantrekkelijk, bereikbaar en voor de gemeente betaalbaar te houden. Anderzijds kan het helpen de sportparticipatie verder te vergroten. De innovatieve concepten, zoals opgenomen in het Sportaccommodatieplan 2015-2022, beogen beide te realiseren en kunnen daarom op grote sympathie van de Sportraad rekenen. Zo bieden het water, daken en braakliggende stukjes grond uitstekende mogelijkheden voor de realisatie van kleinschalige varianten op traditionele sporten (speelpleintjes, five-a-side voetbal en hockey, padeltennis, streetball). Met name binnen de ring creëert dit tal van interessante mogelijkheden omdat ze goed aansluiten bij de veranderende

sportbehoefte van de (volwassen) bevolking, relatief weinig ruimte vergen en beter bedrijfsmatig geëxploiteerd kunnen worden.

Daarnaast is de Sportraad ervan overtuigd dat aantrekkelijke accommodaties mensen kunnen aanzetten om te gaan bewegen en sporten. Denk bijvoorbeeld aan een niet door motorisch verkeer gehinderd beweegparcours van meerdere kilometers waar gewandeld, gejoed, gefietst, geskeelerd etc. kan worden. Een vergelijkbare faciliteit in New York, de Manhattan waterfront greenway, heeft het beweeggedrag aldaar significant verbeterd alsmede de leefbaarheid én economische waarde van de buurt aanzienlijk verhoogd. Tot slot denkt de Sportraad dat één van de oorzaken van de achterblijvende sportparticipatie in bepaalde stadsdelen schuilt in verouderde accommodaties die onvoldoende aansluiten bij de huidige sportieve behoeften in de nabije omgeving. Vaak is hier juist voldoende vraag naar – en ruimte voor sport, maar laat de invulling van deze ruimte te wensen over. Gerichtte investeringen in aantrekkelijke accommodaties kunnen juist ook in deze delen van de stad zorgen voor een groei van de sportparticipatie. Naar mening van de Sportraad zou het Sportaccommodatieplan 2015-2022 hier meer aandacht aan mogen besteden.

De Sportraad ziet uit naar uw reactie op onze zienswijze en de te voeren discussie over de focussporten in de gemeenteraad.

Met vriendelijke groet,

mr. drs. R.D. Geerlings

Voorzitter
SPORTRAAD AMSTERDAM